

ANSCHAR, DE APOSTEL VAN HET NOORDEN

door

A. L. GERRITSEN.

Onder de Evangelie-predikers, waarvan de geschiedenis melding maakt, behoort Anschar met eere genoemd te worden.

Ofschoon hij nauwelijks vijf jaar oud was, toen hij zijn moeder door den dood moest verliezen, heeft hij toch door haar de eerste indrukken ontvangen van Gods groote liefde, geopenbaard in het zenden van Zijn Zoon, als den Zaligmaker van zondaren. Maar toen zijn vader hem later naar school zond, kwam hij onder den invloed van slechte jongens, die hem tot allerlei kwaad overhaalden. Dat duurde een heelen tijd, totdat hij op een nacht droomde van zijn moeder en vernam, dat hij, om eenmaal bij haar te kunnen komen, een heel ander leven moest leiden.

Na dien droom had er een geheele verandering met hem plaats, een verandering, waarover zijn makkers zich verbaasden, maar waar ze hem niet om lastig vielen. In plaats van te spelen en te ravotten en allerlei kattenkwaad uit te halen, zonderde hij zich af van de anderen en hield zich bezig met lezen. Dikwijls ook liep hij heel alleen in 't veld of in de bosschen en dacht dan na over de eeuwige dingen.

Als we dit alles van Anscharius weten, zal het niemand verwonderen, dat hij begeerte had om monnik te worden. In zijn dagen meenden de menschen niet alleen, dat ze in een klooster zich konden beveiligen tegen den Booze, die de Verleider is van grooten en kleinen, maar ook, dat God een bijzonder welbehagen had in hen, die afstand deden van alle wereldsche genietingen en achter de kloostermuren hun dagen doorbrachten in gebed en overpeinzingen. Hij begaf zich naar het Fransche klooster Corbie en leefde daar eenigen tijd het gewone leven van iederen kloosterling. Totdat hij weer door

een droom werd opgeschrikt. Ansharius heeft zelf heel nauwkeurig dien droom beschreven, en daar gewoonlijk droomen in zeer nauw verband staan met de gedachten en begeerten, die iemand in wakenden toestand vervullen, legt de droom een vrij betrouwbaar getuigenis af van Ansharius' gemoedsleven.

In zijn droom zag Ansharius zich verplaatst in den Hemel, waar gansche scharen van zaligen een gemeenschappelijk loflied zongen ter eere van den Allerhoogste, die, omgeven van een verblindenden glans, in het Oosten verscheen.

Ofschoon Ansharius, in tegenstelling met de gezaligden, Hem zelf niet kon zien, gevoelde hij zich toch vervuld van een onuitsprekelijke blijdschap. Zijn beide geleiders, in wie hij de apostelen Petrus en Johannes herkende, geleidden Hem tot voor den troon, waarvan het onvergankelijk licht uitstraalde en daar gekomen, klonk hem een stem vol liefde en teederheid in de ooren, die hem toevoegde: „Ga heen, en met de kroon van het martelaarschap zult gij tot Mij terugkeeren.”

Op deze woorden verstomde het loflied der gezaligde scharen en met neergeslagen blik aanbaden ze, in stilte, Hem die op den troon zat.

Na deze woorden, zoo verhaalt Ansharius, werd ik bedroefd, omdat ik weder naar de wereld moest teruggaan. Maar bevredigd door de gedachte, dat ik eens weer in deze zalige oorden zou terugkeeren, verwijderde ik mij met mijn geleiders. Evenals in het komen spraken zij geen enkel woord tot mij, maar zagen mij voortdurend aan met een blik, zoo vol liefde en teederheid, als van een moeder, die haar eenigen zoon aanschouwt. Toen ontwaakte ik.

Deze droom maakte een ontzaglijken indruk op den vromen Anshar. Van nu aan bleef hem de gedachte bij, dat hij geroepen zou worden den begeerlijken dood van een martelaar om des geloofs wil te sterven.

Twee jaren later had Anshar wederom een droomgezicht, waarin het hem was alsof hem de Heere Christus verscheen, die hem vermaande zijne zonden te belijden, opdat ze hem

zouden vergeven worden. Hij kwam tot een oprechte schuldbelijdenis en hoorde zich in den droom toevoegen: Vrees niets, Ik ben het die uwe zonden uitdelg.

Niet lang daarna werd Anscharius met enkele andere monniken uitgezonden, om tijdelijk aan de oevers van de Wezer, in Duitschland, werkzaam te zijn in een woeste landstreek, waar een z. g. nederzetting van het klooster Corbie was gevestigd. Met liefde en ijver kweet hij zich van zijn moeilijke taak en reeds was hij in het klooster Corbie teruggekeerd, toen er iets gebeurde, dat een geheelen omkeer in zijn leven veroorzaakte.

In het jaar 826 was Harald, de koning van Jutland, het tegenwoordige Denemarken, te Ingelheim, de residentie van zijn bondgenoot, Lodewijk den Vromen, gedoopt. En waarschijnlijk was het voor den Noorschen vorst meer dan een uitwendige vorm geweest, dat hij het Christendom had omhelsd. Bij een bezoek, dat hij aan Lodewijk bracht, drong hij er tenminste op aan, dat deze hem een volijverig en bekwaam prediker zou medegeven, opdat ook zijn volk de zegeningen van het Evangelie zou deelachtig worden.

Het was niet gemakkelijk iemand te vinden, die zich bereid verklaarde, aan den wensch van den Noorman gehoor te geven. De verhalen, die — en terecht — de ronde deden over de ruwheid van Harald's onderdanen en het wreede karakter van den dienst hunner afgoden, schrikte ieder, aan wien Lodewijk de zaak voorstelde, af. Eindelijk verklaarde Wala, de abt van het klooster Corbie, dat hij een man kende, die brandde van ijver voor het werk des Heeren en die zich geroepen voelde, voor Zijn naam te lijden en als 't moest te sterven. Toen werd Anscharius bij den koning ontboden. En zonder eenig aarzelen verklaarde hij zich bereid, met koning Harald naar Denemarken te gaan.

Biddende, den omgang met zijn Zender zoekende in de eenzaamheid van een grooten wijngaard, gelegen op de helling van een der Fransche heuvels, bereidde Anschar zich voor tot zijn gewichtig werk. En zooveel ernst maakte hij daarmede, dat de kloosterlingen zich afvroegen, of de vrees zich van

hem had meester gemaakt en twijfelden, of hij wel bij zijn voornemen blijven zou. Toen echter een der monniken, Autbert, die hem vergezellen zou om hem in het werk der zending bij te staan, daarover met hem sprak, gaf hij te kennen, zoo zeker te zijn van zijn Goddelijke roeping, dat niets of niemand hem aan het wankelen zou kunnen brengen.

De reis naar Denemarken viel al dadelijk niet mee. De Denen, in wier gezelschap hij den tocht zou ondernemen, waren met het wezen van het Christendom nog totaal onbekend. Anscharius werd door hen zeer ruw behandeld. Dat werd eerst beter, nadat het gezelschap Keulen bereikt had. Hadelbold, de bisschop van Keulen, bezorgde den prediker een schip, waarmee hij naar Holland reizen kon, om vandaar zijn tocht naar Denemarken voort te zetten. Nu door de aanwezigheid van den prediker hun reis zoozeer werd vergemakkelijkt, veranderde hun houding en er viel niets meer op aan te merken, toen ook koning Harald zich bij hem voegde en met hem reisde.

Anscharius ondervond veel steun en medewerking van den vorst der Noormannen. Jammer dat Harald later uit zijn rijk werd verdreven en Anschar zijn werk moest opgeven. Het eenige, wat hem te doen overbleef, was eenige inlandsche jongens te koopen, teneinde deze op te leiden en te vormen tot leeraars onder hun eigen volk. Met die Noorsche knapen als leerlingen stichtte hij een kleine school te Hadeby in Sleeswijk.

Een zware beproeving voor den vromen prediker was het, dat Autbert, zijn trouwe metgezel en deelgenoot in lief en leed, ernstig ziek werd en genoodzaakt was naar zijn vaderland terug te keeren.

Onder deze omstandigheden kwam een nieuwe roeping tot hem, n.l. om in Zweden het Evangelie te gaan verkondigen. Als gezant van Lodewijk den Vromen reisde hij daar heen met een handelsvaartuig, dat beladen was met geschenken van koning Lodewijk aan den Zweedschen vorst. Maar de tocht, onder zoo gunstige omstandigheden aangevangen, had een zeer ongunstig verloop. Anschar en de zijnen werden

n. l. onderweg overvallen door zeeroovers, die alles meenamen wat van hun gading was en ook het schip voor goeden prijs verklaarden. Slechts met groote moeite konden de opvarenden aan land komen en het lijf bergen. De meesten wilden terugkeeren en brachten dat voornemen ook ten uitvoer. Maar Anschar betuigde, dat hij eerst dan zou terugkeeren, als God hem duidelijk te verstaan gaf, dat het Evangelie in Zweden niet gebracht moest worden.

Later werd Anschar, toen hij in Hamburg een kerk had gesticht nog eens door Noormannen overvallen, die hem van alles beroofden. Ook toen kon hij slechts met moeite zijn leven redden en vond hij een schuilplaats bij een vrome adellijke weduwe in Holstein. Van alles beroofd en van zijn arbeidsveld verdreven, liet Anschar zich door Lodewijk den Duitscher gebruiken als gezant bij den Deenschen Koning Rorik, van wien bekend was, dat hij den Christenen zeer vijandig gezind was. En Anschar wist zoozeer de gunst van den heidenschen vorst te verwerven, dat hij toestemming van dezen verkreeg, om een kerk te stichten in de stad Sleeswijk, die door haar ligging en het drukke handelsverkeer bijzonder geschikt was om van daar uit het Christendom te verbreiden.

Rorik schonk aan Anschar ook een aanbevelingsbrief voor den Zweedschen Koning Olof. Daarin betuigde Rorik, dat hij in zijn gansche leven nooit zulk een goed mensch had gezien en bij geen mensch ooit grooter trouw had gevonden. En daar hij zijn groote zachtmoedigheid had ervaren, had hij hem vrijheid gegeven in zijn land het Evangelie te prediken en kerken te stichten. De brief eindigde met het verzoek, of Koning Olof hem hetzelfde wilde vergunnen.

Toen Anscharius in Zweden aankwam, bleek het hem, dat er onder de heidenen groote verbittering heerschte tegen de verkondigers van het Evangelie. Anschar was van zijn leven niet zeker en zijn gezellen gaven hem den raad, alles wat hij had medegebracht te gebruiken als geschenken, om zijn vijanden gunstig te stemmen. Maar daarvan wilde hij niet hooren. „Als de Heer het noodig keurt,” was zijn antwoord, „dan ben ik bereid hier om Zijntwil en voor Zijn Woord gemarteld te worden en te sterven.”

Gelukkig kwam het zoover niet. Anschar richtte een maaltijd aan, waarop hij ook den Koning noodigde. God gaf het dezen in 't hart, de noodiging aan te nemen. En niet alleen door de geschenken, die Anschar hem vereerde, maar ook door zijn zachtmoedigheid en vriendelijkheid won hij het hart en de gunst van Koning Olof.

Nu brak een tijd van rustig arbeiden en rijken zegen voor Gods trouwen dienstknecht aan. Van wijd en zijd werden de kranken tot hem gebracht, om door zijn gebed genezen te worden. En wonderlijk waren vaak de verhooringen, die werden gezien. Te midden van dit alles bleef Anschar een nederige en ootmoedige dienstknecht des Heeren, die altijd deed uitkomen, dat hij niet den naam wilde hebben van wonderen te kunnen doen. „Als ik voor mijn God dat verdiende,” zoo weerde hij vaak zijn vereerders af, „dan zou ik Hem bidden, mij dat ééne wonder toe te staan, dat Hij door Zijne genade een heilig mensch van mij maken mocht.”

Anscharius stierf in het jaar 865 op 64-jarigen leeftijd, na 34 jaar voor zijn Heer te hebben gearbeid. Een smartelijke ziekte maakte een einde aan zijn werkzaam leven. Toch zag hij met helder bewustzijn den dood naderbij komen, terwijl hij vele malen de woorden herhaalde: „Heer, om Uwer goedheid wil, gedenk mijner naar Uwe barmhartigheid.”

